

निमी जातक

अनुवादक
श्रीधर सुमन

निर्मी जातक

अनुबादकः—
श्यात्रणेर सुसन

प्रकाशकः —

लेखक स्वयं

श्रीघः विहार, नघः टोल,

कान्तिपुर ।

बुद्धव्द : २५१८

नेपाल सम्बत १०६५

विक्रम सम्बत : २०३१

मूल्य : ११-

Dhamma.Digital

मुद्रक : —

नेपाल प्रेस,

शुक्रपथ, कान्तिपुर ।

निगू शब्द

थौं पाठकपिनि न्होने निमि जातक धयागु चिकिचा
घंगु सफू छगू पिदँ वया च्वनागु जुल, सुत्तपितकया नापनापं
जातक खुहकनिया किंन्यागू ~~ग्रन्थया~~ ग्रन्थया छगू भाग खः गुगु
सफूया दुने छु दुगु खः व खँ सफू व्वनेवं पाठकपिसं स्वयम्
थः थःमं हे थ्वी कि धयागु विश्वास खः गुगु जातकयात
स्वया योकु योकु हे थ्वीका काय् फै । जित नं छक जिगु
मनयात आक्रशन जुल । थःगु मनं मने खँ प्यहाँ बल आहाः
गुलि तक ययिपुगु खँ खः थ्वला थःगु मातृभाषा याये दशा
गुलि तक ज्यूगु खइ धयार्थे मने जुल । अले जि थःगु भाषास
सःथे च्वयायंकावं च्वना, व जातकया परि चयेला तान्सीने
शाक्यमुनि विहारे भन्ते याथा च्वं च्वना बले हे बोनावं यंका
यंका च्वनागु खः । अनं जि काठमाडौं सीघः विहारे च्वना
उक्ययात बांलाक बोना च्वयावं व्वचाय्का । लिपा जि बलं
बुइ वना अन च्वं पि उपासक, उपासिकापिन्त जातकया खँ
न्यंका कित्ताप छगू छापेयाये माल । इमिसं ज्यू भन्ते छापे-
याना बिज्याहुँ धाःगु अनुसारं छापेयाये मफुत । व खँ यात
आपालं लिक्नुना च्वन, थुगुसि ला छापे हे याये माः धकाः

मनयात स्वां ह्येका निमि जातक छापे यायेगु निर्णयय् याना
 पूज्य भन्ते सुदर्शन वसपोलयात केना वसपोलं ज्यू धका दुःख,
 कष्ट, थाकु मवासे थःगु ज्या यातनं तोता ज्यू, मज्यू स्वया
 पस्सुद्ध याना बिज्यात वसपोल भन्तेयात जिगु हृदयनिसें
 धन्यवाद ज्ञापन याना । निमि जातके बोधिसत्वयात देवराजा
 इन्द्र हे स्वयम् देवलोके थ्यंका वसपोल यात स्वागत याना
 सिंहासने फेतुकल । की ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर
 विक्रम शाह देवया शुभ राज्याभिषेक याना नेपाल राज्यया
 श्रीसम्पत्ति प्राप्त याना लोकपिन्त हित कामना याना बिज्यात
 शुगु उपलक्ष्ये थ्व सफूचा छापे काय् खना साप लय्ता बो ।
 इले हे बांलाक छापेयाना ब्यूगुलि नेपासयात धन्यवाद पात्र
 जू ।

सुधन

समर्पण

गुह्य जन्म दाता मां, बौ व जित
विद्या बोंका विज्याम्ह गुरु व
प्रब्रजित याना विज्याम्ह गुरु
वसपोल पित्त धर्म
समर्पण याना

Dhamma.Digital

निमी जातक

॥ ... ॥ थुगु गाथा भगवान बुद्ध मिथिला
आश्रम मखादेव अम्बवने विहार याना बिज्यागु बखते मुसु
तःमुवारे आज्ञाजुया बिज्यागु खः ।

वर्तमान खँ

Dhamma.Digital

छन्हु बहनी आपालं भिक्षुपिनाप अँया बगिचाय्
चाहिला बिज्यात । अन शास्ता छथाय् आपालं बांलागु
जमीन खनाः आपालं ह्लापा ह्लापाया चरित्र केनेत; इच्छा
माना ह्लिला बिज्यात । अले आयुष्मान आनन्द स्थविरं
बुद्धं ह्लिला बिज्यागु कारण न्येना बिज्यात ।

बुद्धं धया बिज्यात आनन्द ! मखादेव जुजु जुया
चोनागु समय जि थुगु थासे ध्यान भावना आदि याना चोनागु

खः । थुगु खँ प्रार्थना यास्येलि 'भगवान बुद्ध लाया तःगु आसने फेतुना ह्लापाया खँ कना विज्यात ।

अतीतया खँ

ह्लापा ह्लापाया खँ खः । विदेह राष्ट्रे मिथिला नगरे मखादेव धयाह्य जुजु छह्य दु । व जुजु मचा चा जुया चेप्यदो दँ कुमार जुया ह्यिता ह्यिता हे वितेयात । हानं चेप्यदो दँ तक युवराज जुया चोन । चेप्यदो दँ राज्य चले यात । उगु हे बखते नउयात धाल, 'मित्र गुवले । जिके छेयूने तुयूगु सँ बुया वइ । अबले जितः छं धा । छुं दिन बितेः जुजु वन । लिपा नउनं तुयुगु सँ खंका धाल— 'महाराज ?.. छःपिके तुयूगु सँ बुल' । हानं सँ पूया 'जुजुया ह्लातय् तया-विल । जुजु व सँ खने मात्रं थथे मती लुइकल । जिगु काल न्होने थ्यंक वल । अले वं मनं मनं विचायात आः जि थन चोने मखुत प्रव्रजित जुइगु समय जुल ।

उकिया निति उगु हे समय नउयात भिगु गां छगू व्यू धकाः धया जेठाह्य काय्यात सःता थथे न्यंकल— तात राज्य बांलाक चलेया । जि प्रव्रजित जुइ त्यना । काय्महं देव थथे छाया धकाः न्यनं । लिसः बिल—

उत्तमं गरुही मय्हं इने जाता बबोहरा ॥

पातु भूतादेव दूता प्रव्रज्जा ह्यमययो मम ॥ १ ॥

जिगु आयुयात मदय्का वीह्य तुयू सँ छ्यँने उत्पत्ति
जुल थ्व देवदूत वल आः जि प्रव्रजित जुल ॥ १ ॥ थथे
धया खतं वयात राज्याभिषेक बियालि वयात नं थथे धयाः
विज्यात । छँनं लिपा जिथे हे याये माः । थथे धयाः अनं
नगरे प्याहाँ वन । हानं भिक्षुपिनि गथे प्रव्रज्या याइगु खः
उगु अनुसारं प्रव्रजित जुल । अले प्रव्रजित जुयाः चेप्यद्वः दँ
तक चतुर ब्रह्म विहारया भावना याना ब्रह्मलोके जन्म ग्रहण
कया विज्यात । उगुहे प्रकारं वया कायनं नं प्रव्रजित जुया
चतुर ब्रह्म विहार भावना याना ब्रह्मलोके वन । थुकथं हे
हानं वया काय्, हानं वया काय् यायां निह्यमा, चौरासि
हजार क्षत्रिय परिषदपिं छेचँने तुयूगु सँ खना हे थ्व अँमाया
बने चोना प्रव्रजित जुया वन । इपिं सकलें चतुर ब्रह्म विहार
भावना याना ब्रह्मलोके वन । उकी मध्ये सर्वप्रथम उत्पत्ति
जूह्य मखादेव राजा ब्रह्मलोके च्वना च्वंबले । थःगु बँसयात
खँका विन्नार यात, निह्य पा चेप्यद्व क्षत्रीर्यपिं प्रव्रजित जुया
वःगु खना । मन प्रसन्न जुया, थथे विचार लुइकल । थनं
लिपानं परम्परा बँश चले लुइ तिति ला । थथे मती तया चले
जुइ मखुत धका खँका काल । अले वं बिचाः यात । थःगु बँश
यात जि हे चालु याये याये । व अननं च्यूट जुया हानं वं
उगरिम्हे हे, मिथिला नगरे जुजुया पट रानीया कोखे जन्म
ग्रहण यात । वयात नां तय् न्ह्यो वयागु लक्षणादि लक्षण
स्वया धाल 'महाराज ! थ्व राजकुमार ला छःपिनि वँश-
यात । समाप्त यायेत जन्म जुवह्य खः छःपिनि वँश ला

प्रव्रज्या बंश खः थनंलि लिपा चले जुइ मखुत । व खँ नेना 'जुजुं धालः थ्व चक्र यात नियम अनुसारं जिमि बंशयात चालु यायेत जन्म जू वःह्य खः थथे धका वयागु नां निमि कुमार तथा विल । व मचा बलेनिसें दान, शील व उपोसथ कर्म याप् न्ह्याह्य जुया च्वन वया बौ ह्लापाया छातं हे थके तुयूगु सँ खना नउयात गां बिया काय्यात राज्य तोता बिया अँमाया क्वे प्रव्रजित जुया चतुर ब्रह्म रिहार भावना याना ब्रह्मलोके वन । 'निमि जुजु' दान बिगु इच्छा याना प्यंगूगु धोखाः व देशे दध्वी छगू थुगु प्रकारं न्यागूगु दानशाला दय्कल । हानं महादान नं बिल । छगू-छगू दानशाला पतिकं छगू-छगू लाख हिसाप याना ह्लिथं न्यागू-न्यागू लाख दां परित्याग यात ।

हानं प्रत्येक दिन पञ्चशीले च्वनाच्वन । लच्छिया प्यकः अमाई, अष्टमी, पुह्ली, अष्टमी थ्व प्यंगूगु दिने उपोसथ व्रत ग्रहण याना जनतापिन्त दानादि पुण्य कर्म याइहीं जुल । हानं स्वर्ग मार्गया लँ क्यना 'नर्कया भय आदि क्यना धर्म उपदेश बिगु व उपदेशानुसारं चलेयाना पुण्यादि कर्म याइपिं मनूत सिनालि देवलोके उत्पत्ति जू वन । थुगु प्रकारं धर्मयापि सिनावपि देवलोके जाजां वन । नर्क खालिथें जूवन ।

अन त्रायत्रिश भुवनय् देवता सुधर्मा देव-सभाय् जम्मा जुल । हानं अन च्वंपिनि खँ जुल । बोधिसत्वया गुणानुसारं वर्णनयात कि 'अहो ! की आचार्य निमि राजा !

वसपोलया कारणं की व बुद्ध-ज्ञानद्वारा' अपरिमेय दिव्य
सम्पत्ति यात अनुभव याये दत्त । 'गथे- महासमुद्रया द्योने
होला व्छगु चिकं समान मनुष्य लोकेनं थुगु प्रकारं फैले
जुल । भगवान बुद्धं नं थुगु खं प्रकाशं याना भिक्षुपिन्त
थथे धया बिज्यात--

अच्छेरं वत लोकरिस्म ऊप्पज्जन्यविचक्खणा ॥

यदा अहुनिमि राजा पण्डितो कुसलत्थिको ॥ १ ॥

राजासब्बविदेहानं अदा दानं अरिन्द मो ।

तस्स तं दहत्तो दानं संकत्तो उदपज्ज थ ॥

दानं वा ब्रह्म चरियं वा कतमं सुमहप्फळं ॥ ३ ॥

अर्थ- आश्चर्यया विषय खः लोके बुद्धि मानह्य संसार्य जन्म
जुया च्वं च्वन । जव कुशलर्थीह्य पण्डित निमिराजा उत्पत्ति
जुल व उह्य अदनह्यसे सकलयात नं जुजुं ! दान बिया च्वन ।
दान विया च्वंगु अवस्थाय् वया मने थथे दृढ संकेल्प जुल ।
दान व ब्रह्मचर्यया निगुली गुगुया फल आपा दइ । उगु समथ
इन्द्रया आसन क्वाना वल । इन्द्रं उकिया कारण सीका
विचार यात । हानं थुगु कारणं थ्व थथे जुगु जुइ धकाः
सीका विचार याना जि वया शंखा मदेका वी धकाः निश्चय
याना वं थः याकचा हे स्वयम् बेगं वया सारा दवारि छगुलि
जाज्वह्य ज्वीक प्रकाश याना देना च्वंथाय् नं रश्मि खंक
व्छया । हानं सारा सकभन तेज प्रकाश याना पिने आकाशय्

दना च्वंवले उत्तर विल । उगुया अर्थ प्रकाश यात बुद्धं नं
धया विज्यात--

तस्स संकप्प मञ्जायमघवा देव कुञ्जरो ।
सहस्सने त्तो पातुरहुं वण्णे न निहनं तमं ॥ ३ ॥
सतोमहट्ठोमनुजिन्दो वासवं अब चा निमि ।
देवतानुसि गन्धब्बो, आहुसक्कोपुरिन्दो ॥
मचेमेतादिसों वण्णोदिट्ठोवायदिवासुतो ॥ ४ ॥

देवेन्द्र शक्रयात जववया संकल्प यागु यात सीका वं
सहस्र नेत्र थह्य प्रकाशयाना अन्धकार यात मदयेका व्छयेतः
उत्पत्ति जुल । उगु दिशायात स्वया ह्लिला मनुष्यया जेष्ट
निर्मि छः द्योला गन्धर्व ला ? अथवा पुरेन्द्रः शक्रला ? जिला
थुजागु वर्णन खंनं मखनानि । न्येनेनं मननि । थथे धाय्वं
निमियात स्वया ह्लिला ह्लिला धाल, 'जि शक्र खंः । जि
छंथाय् हे वथाह्य । हे मनुष्य जेष्ट गुगु चितय् शंखा जूगु दसा
प्रश्न यानाव न्यं ?' वं उलि आज्ञा वीमात्रं निमि जुजुं
शक्रयाके न्यन । 'हे सर्वज्ञ भूतेश्वर महाबाहु जि छःपिंके न्यने
दान व ब्रह्मचर्य्य विषयय् गुगुया फल आपा दइ ? थुकिया
लिसलय् ब्रह्मचर्य्यया हे फल आपा दु' धका धासे निम्नस्तरया
ब्रह्मचर्य्य क्षत्रीत जुजु जुया जन्म जू वइ । मधमम सारया
ब्रह्मचर्य्य देवता धायेका जन्म कावनी । हानं उत्तम ब्रह्मचर्य्य
जुया विशुद्धिह्य जुइ । किसि, सल, म्ये आदि मभिगु पशुयोनी
जन्म जुइ मखु धका कन ।

नीगूगु दिप सागरसेल मुचलिन्द्र, भगीरथी, उसीनर, अट्टकव, अस्सक, गुलि तक दुगु व खः पृथक-जनपि जुयालि वन, आपालं क्षत्रीत, ब्राह्मण जुजु जुया इमिसं आपालं होम आदि याना अन अपो कामावचर प्रेतयोनि अपो वनेत मफु । गुह्य अनागारिक तपस्वी नापं ऋषिया महंत सोमप्राग, मनोजव, समुद्र, माघे, भारत व इसिकालिक, रक्खिय तथा अङ्गीरस, काश्यप, किसवच्छव अकीर्ति, थपि निश्चयनं कामावचर प्रेतयोनी लावन थुगु प्रकारं ह्यापायागु अनुसारं थ्व हे ब्रह्मचर्या आपालं फल दु धका वर्णन याना । थःगु हे आनु भावया अनुसारं कन ।

उत्तर- हिमालया सीता नां जुया च्वंगु नदो दु, व आपालं गम्भीर खः । व आपालं तापा नं जू । अन क्वचन पर्वते सरकण्डो नं प्याहाँ वया च्वंगु मि समानं चमत्कार जुया च्वंगु व नदोया जवं-खवं सुगन्धो बासुवः व पर्वते हे दया वया च्वंगु, अन ह्यापा किदो ऋषिमुनिपि दु । जि इपि ऋषिमुनिपित आपालं दान बिया भिभिगु पद लाभ याना । गुपि इन्द्रिय संयमी दमन याना च्वपि उत्तम उत्तम व व धारीपि, एकान्त बासी, एकाग्र चित्तपि ऋषिमुनिपिन्त दान बिया च्वना तर जि इमिगु जात वास्ता मयाना वस्पोलपिगु नियम चर्या-अनुसारं नमस्कार याना । छाया घासा कर्म हे मनुष्यपिनि इष्ट, मित्र, पासा, थः-थिति, खः । अधर्मगु लैय वंपि हे नकें पतन जुइ । श्रेष्ठगु धर्नयात आचरण याइपि थुपि हे ब्याक्क दुःखयात निरोध जुया फुनावनी ।

श्व खँ न्यना 'महाराज ! दान स्वया ब्रह्मचर्य हे
उत्तम धका घाइ । निगूगु गुण महापुरुषपिनि लक्षण खः ।
अकिं निगू गुणयात न्ह्याबलेसं नं अप्रमादि जुया दान व्यु ।
शील पालन नं या धका धर्म उपदेश बिया । इन्द्र थःगु
थासेसंतुं ल्याहाँ बिज्यात । थुगु खँ थुइकेत बुद्धं नं धया
बिज्यात—

इदं वत्त्वानमधवा देवराजा सुजम्पति ।

वेदेहं अनुसासित्वासग काय अपक्कमि ॥

थुगु प्रकारं धया देवेन्द्र सुजम्पति शक्रविदेह राजया
अनुशासन याना स्वर्गलोके तुं वन । स्वर्गे देवतापिसं न्यन ।
'महाराज ! छःपिला मखना गन बिज्याना !' पासापि !
मिथिला देशे निमि राजाया मने छगू सन्देह उत्पन्न जूगु
खना वयागु शंखा जूगुया समाधानयाना मदय्का व्छयेया
लागी वनाह्य खः धकाः इन्द्रं धाल । हानं व खँयात गाथा-
द्वारा धया न्यंकल—

इमं भोन्तो निसामेथ यावन्तेत् थसमागता ।

धम्निकानं मनुस्सानं वण्णं उच्चाव छं बहुं ॥

यथा अयं निमिराजापण्डितोकुसलत्थिको ।

राजा सब्बविदेहानं अदा दानं अरिन्दमो ॥

तस्सतं ददतो दानं सकप्पोउदपञ्जथ ।
दानं वा ब्रह्म चरियं वा कतमंसुमहप्फलं ॥

अर्थ— थन मुना च्वंपि, छिपि सकसिनं नं न्यं, धर्मं
दुपि मनुष्यतय्गु अनुसारं आपालं याना गुह्य व पण्डित !
भिह्य दया, दयाच्वक्क ! विदेह राजाया अधिपति निमि
सः । गुपि शत्रु तय्त नं दमन याइह्य जुजुं हे नं दान बिल,
दान बिया च्वच्चं वया मने थथे कल्पना ल्वीकल— 'दान व
ब्रह्मचर्य्यमध्ये गुगु फल अप्पो जुइ । " थुगु प्रकारं खँ ह्माये
मात्रं छु खँ कन जुजुयागु गुणयात अनुमोदन यासे प्रशंसा-
यात । व ब्याक्कः खँ न्यना देवतापिनि इच्छा जुल । जुजुयात
स्वय् धकाः इमिसं धाल । 'महाराज ! निमि जुजुला जिमि
आचार्य्य खः । वैगु उपदेनुसारं ज्या याना हे जिमित दिव्य
सम्पत्ति प्राप्त जुल ।

जिमि वस्पोलयात स्वय्गु इच्छा जुया वल । जिमित
दर्शन याकेव्यु । इन्द्रं ज्यु धकाः स्वीकार याना अन मातालि-
यात सःता धाल । 'मातालि ! वय् जयन्त रथ ठीकया
मिथिला देशे वना निमि जुजुयात दिव्य याने तथा हति ।'
थुलि खँ न्यना 'हवस् !' धका स्वीकार याना रथ ठीक्क
यान्ना वन । हानं मातलिनं आज्ञानुसार रथ ठीक थाक्क
याना वं च्वन । उत्तनीदेर तक मनुष्यपिनि हिसापं ला
ला लच्छि बिते जुल । गुगु समये पूर्णिमा खुनु चान्हे उपोसथ

व्रत धारण याना निमि जुजुया खापा चाय्का अमात्येपिनिसं
चाहुइका फेतुना शीलयात मनं मनं ब्वना च्वन ।

पूर्व दिशापाखे उरे जुया वःगु चन्द्रमा नापनापं हे व
रथ उत्पत्ति जुल । वहःनीसिया भोजन समाप्त याना सुख पूर्वक
छेंच लुखाया न्ह्योने फेतुना च्वंच्वंपि मनुष्यपिसं हल्लायात कि
'थौला निह्य चन्द्रमा लुया वल ।' थथे धकाः अपि हाला
च्वंच्वं हे रथ न्ह्योने थ्यंक वल । जनतापिसं थथे मती
ल्वीकल, 'श्वला चन्द्रमा मखु ! मखु अथे बारवार न्ह्याना
बह्य मातलिद्वारा हाक्य् याना हःगु रथ जौरेयाना तःपि
द्वःछिह्य सलतः खना मनुष्यतय् खँ जुल । 'श्व ला दिव्य यान
स्वैगु लागि हःगु जुइ ।' थथे खँ जुल स्वैगु निति जुइ ।

की जुजु ला धर्मात्माह्य खः । वैगु हे निमित्त खँ
इन्द्र, वेजयन्त रथ छोया हःगु जुइ । की जुजुयात हे योग्य
जू धकाः प्रसन्न जुया गाथा धाय् त्यन—

अबमतोयत लोकास्मि उप्पज्जि लोमहसमो ।

दिब्बोर थोषातुरह वेदेहस्त यसस्सि नों ॥

अर्थ— संसारे अद्भुतगु लोम—हर्षक खँ हल्ला जुल ।
ऐश्वर्यगु चीज विदेहया लागि दिव्य रथ थ्यंक वल । उभु
समये मनुष्यत खँ ल्लाना हल्लायाना च्वन । थथे हाला
च्वंक च्वंकं वायुवेगं वया मातलि न्ह्योने थ्यंक वल । अले व
रथयात रोकेयात । दरवार स्वगु ज्यायात जपाखे लाका

हतेयाना न्ह्योने तयार याना जुजुयात खबर बिल । उगु अर्थ-
यात प्रकाश याय्त बुद्धं धया बिज्यात, 'आपालं ऋद्धि दुह्य
देवपुत्र सारथी' मातलिनं मिथिलाया विदेह जुजुयात निमं-
त्रणायाना धाल- 'हेराज श्रेष्ट !, हे दिशाया स्वामि !
बिज्याहुँ रथे च्वं बिज्याहुँ । इन्द्र सहित त्रार्यत्रिश देवतापिसं
छःपित दर्शन यायेत इच्छायाना च्वन । देवतापिनि धर्म
सभाय्सं च्वना छःपित लुमंका च्वन ।'

'जुजु बिचा याना स्वत थज्योगु ला जि ह्लापा ह्लापा
मखनानि देवलोके ला स्व हे वने । हानं जि मातलि नाप नं
सङ्गत 'याय्मा' याय् दइ । जि वने' धका दना । अन च्वना-
च्वंपि लोक जनपिन्त खथे खँ न्यंकल । 'जि लिहाँ वय्
तिनि । छिपि अप्रमादि जुया दान, पुण्ययाना च्वं ।' थुलि
धया रथे च्वं वन । थ्व खँयात प्रकाश याय्त बुद्धं धया
बिज्यात- 'थथे मिथिलेश-विदेह जुजुनंसिं याना व
आसनं दना रथे च्वना फेतुत । दिव्य रथे च्वंहा जुजुयात
मातलि नं न्यन । 'हे राज श्रेष्ट ? हे नगरया मालिक जि
छःपित गुगु लँपू यंके ? गुगु पापीपिनं वंगु लँपू । हानं गुलि
पूण्यवानपिनं वंगु लँपू दु ।' इन्द्रं थ्व खँ मधासां तबि थःगु हे
विशेषता प्रकत याय्त वं अथे धागु खः । जुजु नं धाल !
'जिला निपू लँयनं वने । वनं छपू लँ नं खंगु मखु ।' अकि
वं निपू लँयनं स्वय्त इच्छायाना धाःगु खः ।

उभयनेबमंनेहि मातलिदेव सारथि ।

येनया पापकम्मन्ता पुञ्ज कम्मा च येनरा ॥

अर्थ— हे देव सारथी ! हे मातमी ! जित ला निपू लँय् नं यंकि । पापोपिनि लँय् नं । हानं पूण्यार्थीपिगु लँय् नं । अले मातलिनं निपू लँय् नं छकल यंके मफँगु खँ न्यंकेत प्रश्न यात ।

के ननं पठनं नेमिराजसेट्टदिसम्पति ।

अर्थ— हे राज श्रेष्ठ ! हे दिशाया स्वामी जि ह्लापा-लाक छःपिन्त गुगु लँपुं यंके ? गुलि लँपू पापीत वनि, गुलि लँपू पूण्यवानपि वना । अले जुजुं मती ल्वीकल । 'देवलोके ला जित यंहे यंकि । ह्लापां नर्कनि स्वः वने धका मती तथा वयात लिस बिल—

निरये तावपस्सामि आवासे पापकम्मिन् ।

ठानानि लुद्धकम्मानं दुस्सी लानञ्चयागति ॥

अर्थ— जि ह्लापा लाक पापीपिनि थासे, लोभीपिनि थासे व दुश्शीलपिनि थासे छु गति जुया च्वन जुइ उगु नर्कयात स्वः वने । अले वयात वैतरणी नदी केने यंकेल । उगुया अर्थ प्रकाश याना केनेत बुद्धं धया बिज्यात—

दस्सेसि मातलीरञ्जो वेतरणि नदि ।

कुधर्न्तिखार संयुत्तं तत्तं अग्गिसिखुपमं ॥

अर्थ— मातलि नं जुजुयात वडो कट्टिन साथं पार याना वनेत हे थाकूगु नदी वयन । अन हे रोके जुल । गुगु

त्वाह्लाइ थें च्वंगु अग्निया (राष) द्वः (समान) च्याना
 च्वंगु खः । अन जुजु नं वैतरणि नदी 'लोक जनपिं' नाना
 प्रकारं दुःख, कष्ट, पीडा जुया च्वंगु खना न्यन । मातलि व
 मनुष्यपिसं छुछु पाप—कर्म याना वःगु जुइ ? वं थुइका लिस
 बिल । थुगु खँया अर्थ कनेत बुद्धं धया बिज्यात । मनुष्य
 तयेगु कष्ट खना निमि जुजुं ! मातलियाके न्यन 'हे सारथी !
 थुमिगु दुःख, कष्टयात खना, जि ग्याना वल । 'हे देव सारथी !
 जि छंके न्येने कि व मनुष्य तय्सं छु पाप कर्म याना इमित
 वैतरणी हल जुइ ।

अले उगु खँयात सीका देवसारथि मातलि नं अपि—
 अग्यानि पापिनिगु फलया खँ कन । थुपिं म्वाना च्वंबले याना वःगु
 पाप खँ कन । बल्लाम्हं बमलाहायात आपालं सास्ति, कष्ट,
 दुःख बिपिं । गुह्यासं मेपिन्त दुःख, कष्ट याइ उगु पापं याना
 इमित वैतरणि नदी हया कुतका वी । थुगु प्रकारं मातलि नं
 'जुजुया शंखायात मदयेका बिल । अन 'जुजु नं वैतरणि यात
 स्वय् हुंका अन्तरधान जुया रथ यात न्ह्योने बढे याना अननं
 खिचादि तय्सं नया नया वना च्वंगु लँपूयात केना बिल ।
 भयानक ग्याना ग्यानापुसे च्वंपिं जुजु नं खना प्रश्न यायेमात्रं
 वयात खँ कना समठे याना बिल । थुगु अर्थयात प्रकाश
 यायेत बुद्धं धया बिज्यात—

लाल वर्णं व चित्त कवचपिं खिचात, गीद्ध व ग्याना
 पुसे च्वंपिं खिचात मनुष्यपिनि ला नया नया ज्वीपिं खिचात
 खना 'हे सारथी ! थुपिं खनाला जितः भय उत्पत्ति जुल ।

हे देव सारथी ! जि छंके न्येने कि थुमिसं छु पाप कर्म यात जुइ ?'

गुलि गुलि को तय्सं नं ला नया वया च्वन । थुगु खँ थुइका देव सारथी मातलि नं 'उपिं अग्यानि पापीपिनिगु पाप, कर्म, फलया खँ कन । न्ह्याहा हे थः जुइमा, गुम्हं कंजुसि मभिगु कर्म बनय् यइपिं पापीत श्रवण, ब्राह्मणपिन्त नं सास्तो याना दुःख, कष्ट बिपिं मूर्खत । थज्यापिं पापी तय्त हे थुगु कर्मया फलद्वारा खिचा आदिपिसं सास्ती याके माल ।

हानं अननं म्येथाय् खन । व थथे खः— गुगु अन च्याना च्वंगु शरीर नं घाना पृथ्वीरे न्यासिवना च्वंपित नं च्याना च्वंगु शरीरयात नं दाय्का दाय्का जुइ माल । 'हे सारथी ! धुपिं खना जि ग्यात । हे देव सारथी ! जि छंके न्येने कि थुमिसं छु पाप—कर्मयात ज्वी, गुगु च्याका नं मेपिसं कोर्दा दाय्का सास्तो नय्माल ।' उगु खँयात थ्वीका देव सारथी मातलि नं अपिं अज्ञानिपिनि पाप—कर्मया फल कन । 'थःपिं म्वाना च्वंबलय् गुपिं पापरहित सदाचार पुरुषपिन्त अथवा स्त्रीपिन्त नं सास्तीयाना दुःख, कष्ट बीपिं खः । थुगु कर्म विपाक फलं याना पापीपिन्त थथे हे शरीरे च्याका च्याका नं कोर्दा दाय्का सास्तो नय्माल ।'

अनं मेपिं मनुष्यपिन्त नं मीयारासे द्वे लाये धुंका नं शरीरयात च्याक च्याकं हे घाना तिंति न्ह्या ख्वख्वं जुया च्वन । 'हे सारथी ! थुपिं खना जि ग्याना वल । हे देव

सारथी ! जिं छंके न्यने कि थ्व मनुष्यपिसं छु पाप-कर्मयात ज्वो, इपिं मी द्वे च्वना ख्वया च्वने माल ।' उगु खँयाता सीका देव सारथी मातलि नं उपिं अग्यानीपिनिगु पाप-कर्मय फल कन । 'गुह्य मनुष्यपिसं धनया लोभ तया (कूठ) मखुगु खँय साच्छि बके यायगुलि मद्दत बिया वकेयाना बिई । हे जना धिपति ! वं मनुष्य तयेत ध्वखा बीगु, उगु मखुगु विपाक पाप-कर्म फलंयाना थथे मीरासे कोफाना सास्ती नयेमाल । हानं च्याना च्वंगु मतथे (थिना च्वंगु) नःग्वारा समान लोहःकुम्भी नर्क खना । हे सारथी ! थ्व खना जिं कन ग्यात ।

'हे देव सारथी ! जिं छंके न्येने कि थुमिसं छु पाप-कर्मयाना छयो व्वे, तुति च्वे लाका लोह, कुम्भी बारबार सास्ती नयेमाल ।

उगु खँयात सीका देव सारथी मातलि नं ! उपिं अज्ञानिपिनिगु पाप-कर्मया फल कन । 'गुह्य मनुष्य नं पाप-चित्त तया भिपिं श्रमण, ब्राह्मणपिन्त द्वेष भाव तया सास्ती याना दुःख, कष्ट बीपिं । उगु मभिगु कर्म विपाक फलं व पापी तयेत अथे हे छयो व्वे, तुति च्वे लाका लोहः कुम्भी नर्क कुतुकः ह्यी । हानं ग्वारा ग्वारा दाया च्वंगु ही, छयो थुनाः गःप त्वा ह्लाना स्याना व्छत ।

'हे सारथी ! व खना जिं ग्यात । हे देव सारथी ! जिं छंके न्यने कि व मनुष्य छु पाप-कर्मयाना अथे छयो

त्वा ह्लाके माल । उगु खँ न्यना उकिया फल खँ कन ।
उपिं म्वाना च्वँच्वं बले व पापीं कुंगः—पंक्षीतयेत जोना जोना
व्छावापिं, स्यापिं । हे महाराज ! हानं जनतापिन्त दुःख,
कष्ट बोपिं । थमित हे उगु मभिंगु पाप—कर्मया फलंयाना
अथे छयोँ त्वा ह्लाका च्वँच्वने माल ।’

हानं व गुगु परिपूर्ण जुया च्वंगु लः नाकं ताःजाःगु नं
मखु, ची जाःगु नं मखु । निर्मल फकि समान वांलागु नदी
स्वभायमान ज्वीक न्ह्याना च्वंगु लः अपिं धूत थें वना वना
मनुष्यत अन लः त्वंवन । लः त्वत्वंलिसे कुं कुं प्यास चाया
लः त्वने मास्ती वैगु । ‘हे सारथी ! व खना जि ग्यात ।
हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्यपिसं छु पाप—
कर्मयाना वल ज्वी । उगु खँ न्यना पाप—कर्मया फल खँ कन ।
‘गुह्य पाप चित्त दुह्य मनुष्य खः वं वाँ, (कलि) मल्वाक
छद्याना व्यापारी तयेत मिपिं कतपित बीबिं उगु हे कर्मया
फलं याना धूतः थें वना वना लः काचा काचा त्वनानं
पित्यागु प्यास यात तंके मफु । त्वत्वंलिसे कुं कुं प्यास बरे
जुया वैगु खः ।’

हानं वाणं कयुका, चिक्का, क्वर्वां दायेका, भालां-
स्वीका, चिरेयाका निफल्ला थका, सास्तीयाका च्वन । ‘हे
सारथी ! व खना जि कुं ग्याना वल । हे देव सारथी !
जि छंके न्यने कि व मनुष्यपिसं छु पाप—कर्मयाना वगुलिं
अथे कोर्दां दायेके माल ।’ उगु खँ न्यना इमिसं पाप—कर्म-
याना वगु फलया खँ कन । ‘उपिं म्वाना च्वंबले पापमती

तया वा, दां, लुं, वहः, दुगु, फे, म्ये आदि चीज बस्तु खुया ठकेयाना लुतेयाइ थुगु प्रकारं याना थःगु जीवन हना च्वनि । थ्व हे मभिगु पाप-कर्म फलं आदियाना अथे थःत कोर्दां दायेका गौगो तुला सास्ती नयेमाल ।'

हानं व इपि मनुष्य तयेत छु कारणं गःपते चिक्य माल । गुलि सित नं छयेगुतुना ला कुच्चा कुच्चा यात । गुलि ला ध्यना ग्व ग्व तुइका वां व्छत । 'हे सारथी ! उपि खना जि ग्यात । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्यत छु याय् कर्मयाना वपि जुइ । अथे अपि छाया सास्ती याके मागु खः । वं व खं न्यना इमिसं पाप-कर्मयाना वगु फलया खँ कन । इपि म्वाना च्वंच्वंबले फे स्याइपि, फा स्याइपि, न्या स्याइपि, दुगु स्याइपि, च्यांगरा स्याइपि, खा स्याइपि थुगु प्रकारं पशु, पंच्छित स्याना ला मीपि बंजात अथे कुकर्म, पापयाना वपिन्त हे थथे चिका सास्ती नये मालिगु खः ।

हानं मेगु अन खन खि, च्वड जाया च्वंगु पूखु दुगंध भरे जुया तःतःसतं नःवगु । अन नये पित्यपि मनुष्यत वना वना नः वन । 'हे सारथी इपि खना जि ग्याना वल । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि इपि छु पाप, कर्मयाना वगुलि अथे इमिसं खी, चो दुगु पाइखाना नय् माल ।' वं उकियात थुइका कर्म फलया खँ कन । इपि म्वाना च्वंच्वंबले सिखारि (व्याडा) जुया न्हाबलें मेपिन्त कय्का स्याइपि मनुष्यत

व हे मभिगु कुकर्म फलंयाना । हानं मित्रादि द्रोहियाइपि
पापी उगु कर्म फलं अथे हे दुर्गन्ध नःवगु भोग याय् माल ।'

हानं अन नं व हि, ह्लि, पिपं जाया च्वंगु ता, लाहु,
दुर्गन्धं जाया च्वंगु नःवगु चीज । गुपि तांन्वेक निभाले च्वना
च्वंपि मनुष्यत अन वना वना हि, ह्लि, नः वनिगु । 'हे
सारथी ! इपि खना जि ग्यासे ग्यासे व । हे देव सारथी !
जि छंके न्यने कि इमिसं छु पाप-कर्मयापि जुइ ।' वं उगु खँ
न्यना इमिगु पाप-कर्मया खँ कय । इपि म्वाना च्वच्वंबले
थः मां, अबु, व अरहन्तपिन्त दाया सास्तीयाना वपि ।'

हानं पाराजिका लापि थुपि ! अथे हे पाप-कर्न
यानाया फलं हि, ह्लि, खइ, ल्वाकज्यागु दुर्गन्ध (चीज),
बस्तु नय्, त्वनेमाल ।

हानं अन नं उस्सद नर्क, उस्सद नर्के पाः च्वना
च्वंपि इमिसं नैक्या मा पाय् त्यायाना च्याका नःया छीनेतया
म्येय् छलि काका सात्तु साला, मनुष्य तयेत मीया छोने तया
भूमि वां व्छत । हानं दोःयात दायेथें सलंस मयाक दाया नं
इमित दादां दादां संन्या थें च्वंक दाल । इमिसं दुःखयात
सहयाये मफया म्हुतुं हि, लाः, ह्लि, स्वस्व प्यार्हां वयेकल ।
मातलि नं व केना बिल । अले जुजुं न्यन । 'व छलि म्ये
साय्का सलंस मयाक दायेक्का छेयागु थें पत्त चिक दाल
दागुलि इपि ह्वाय् ह्वाय् ख्वल, ख्वय्क ख्वय्क हे जोना इमित
वां व्छत । हे सारथी ! व खना जि ग्यासे वल । हे देव

सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्यत छु पाप-कर्म यापि जुइ । वं उगु खंयात सिका कर्मया फल कन । अपि म्वाना च्वच्चंबले थपिसं लना काय्गु व बिगु ज्या याना जीवन हःनाचवन । धनया लोभं व मनुष्य तालाजुइ तौल पाका काल-बिल याइपि, थथि हे थुगु पाश्-कर्मयाना अथे न्या वांच्छेथे वांछोया स्याइ । हानं दाया दाया नं स्याइ । न्या तयेत स्याइपि । थुपि हे व पाप-कर्म फलं भोग मयासें मगा । गुगु पाप-कर्मयाना वगु खः व मनुष्य तयेत अथे हे कर्म विपाक भोग सफ़ाई नयेमागु खः ।’

हानं स्वये हे घच्चाइपुपि मिसा तयेत फीडिं तया तया स्वयेका तल । प्यख्येरं हि, ह्नि, पिप्प स्वस्व वया च्वंपि छ्चालं पाला तःगु सिग्व समान । गुगु देशे पहार वया गां त्वपुया बीइ । व अथे हे पहार वया क्यला बिल । ‘हे सारथी ! व खना जि ग्यासे वल । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्य छु पाप-कर्मयाना वपि जुइ । गथे पहार वया जोदेलिगु खः अथे हे पहार वया केला वन ।’ वं उगु खंया फल सीका कन । ‘इपि म्वा च्वच्चंबले मभिं कुकर्म ज्यायाना जूपि । हानं शरीर रतिक्रया याइह्य । थःह्य स्वामियात तोता मेपिनि मिजं नाप सहवास यापि । गुह्यसया चित्तं मेपिनि मिजं जक्क आसक्त तया तया जुइ । वयात थ्व हे अथे पर्वतं कोत्येका सास्ती याइ ।’

हानं अन नं दुतपिसं तुति जोना जोना छ्योक्वेय्, तुति च्वय् लाका वां व्छत ।

‘हे सारथी ! व खना जि ऋन ग्यात । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्यत छु पाप-कर्म यापि जुइ । छद्यो व्वे, तुति च्वय् लाका वां व्वयेके माल ।’ वं उगु खँया रहस्य सीका कन । ‘इपि म्वाना च्वच्चंबले । असत्य पुरुष जुया मेपिनि कलाः सेंकिह्यः मेपिनि यःगु बस्तु खुया काइह्य । वयात अथे हे नर्के वां व्वइ । आपालं वर्षतक नर्के भोग याये मालि । पापीह्य मनुया आयुनं ताःहाक ज्वी मखु । अपि याकनं थन पाप-कर्म भोग याये माल । गुह्य मनुष्यं मभिमु अकुशल कर्म बने ज्याइ । उगु पाप-कर्म फलं याना व मनुष्य तयेत छो व्वेय्, तुति च्वय् तया नर्के वां व्वये हइ ।’

थुलि खँ कना मातलि नं उगु नर्कयात तोता रथयात न्होने यंका मिथ्या दृष्टिपिनि मिच्याना च्वंगु नर्क तयेत केन । अन नर्क ला तःगु किसिम दु । तःतःधंगु, चिचिधंगु अनेक प्रकारं भयानक भयानकगु नर्क केना बिल ।

जुजु न्यन ! ‘हे सारथी ! थ्व खना जि ग्यासे वल । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्यत छु पाप-कर्म याना वपि जुया अथे आपालं दुःख, वेदना ज्वीका च्वने माल । वं उगु खँयात थुइका कर्म फल कन ।

‘इपि म्वाना च्वच्चंबले मिथ्या दृष्टि जुया च्वपि । व मखुगु यात विश्वास तःगुया कारणं मोहले लाना मभिमु पाप-कर्म वनेयापि । इपि हे अथे आपालं दुःख, वेदना ज्वीका च्वने माल ।’ मातलि नं थुगु प्रकारं जुजुयात मिथ्या दृष्टि

पिनिगु नर्क केना । देवलोके नं देवतापिनि जुजु वैन धका
 बिचाःयाना सकल मुना च्वन । इन्द्र नं विचाःयात 'मातलि
 आःतरु मवनि छाया ।' वं थ्वीका काल कि मातलि थःगु
 विशेषता खँ प्रकाश यायेत । व जुजुयात मभिपि मनुष्यत
 नर्क च्वना च्वंपि क्यनेत चाहिका च्वन । थथे सीका बिचाः
 यात कि निमि जुजुया आयु फुना वंसा ऐन्हं नर्कयात
 क्वचाय्क्य फेमखु । अले छह्य शिघ्रगामि दुतयात सःता
 धाल ।

'छ मातलिया थाय् वना धा कि जुजुयात याकनं
 च्वना हि ।' थुलि शोघ्रयात धया च्वंगु, मातलिनं ताया मती
 तल । 'आः ताउत बिके मखुत धका वयात छकल प्यखेरं केता
 जुजुयात चाहिका आपाल नर्कत केना गाथा द्वारं धाल--

**विदितानितेमहाराज आवासं पाप कम्मिनं ।
 ठानामि लुट्टकम्मानं दुस्सी लानञ्चयागति ॥
 उय्यादि दानि राजिसि देवराजस्स सन्तिके ॥**

अर्थ- हे महाराज ! छन्त पापिपि च्वना च्वंगु
 थाय् सीकेत केने धुन । मभिगु कर्मयाना च्वंपिनिगु थाय् नं,
 हानं दुश्शीलपिगु दुर्गति नं दुगु गुगु खँ वन, स्वये धुंकल ।
 हे जुजु ! आः देवराजाया थाय् वनेनु ।

॥ नरक-काण्ड समाप्त ॥

थुलि धया मातलि नं देवलोक पाखे स्वका रथ
 न्हाकल । जुजु नं देवलोक वंबले विरणी धयाह्य देवकन्या
 आकाशय् थोरं च्वना च्वंगु खन । हानं व जीनिगू योजन
 पायेधिकह्वासिके मानिक कनक, नील, मनि नं दुह्य व ब्याक
 अलंकारं भरे जुका च्वंगु मानिकरत्न नं दुह्य अन हरेक
 प्रकारया बगिचां चाहुला नाना जातंजात स्वांह्या भरे जुया,
 चित्तविचित्तरया स्वांमा ययिपूसे च्वंक सिमाचात बुया
 वया च्वंगु बगिचा चाहुला च्वंच्वंगु । उगु थासे उह्य देव-
 कन्यायात खन । व कुटांगारया दुने लासाये च्वना च्वंपि
 सहस्र अप्सरापिसं चाचा हुइक फयेतुना च्वंह्य व मणिमय
 कुप्पापिने थ्यंक वया च्वंक दुह्य । व स्वया मालति याके
 प्रदन न्यन । अन व विमाने अनेक प्रकारं कोखायाव आशने
 फेतुना च्वंह्य महा प्रतापीह्य मीसाया थाय् अने अने प्रकारयापि
 देवकन्यापिसं चाचा हुइका च्वनाच्वंह्य । हे सा रथी ! जि
 छंके न्यने कि व मिसा छु पुण्य कर्म याह्य ज्वी । व स्वर्गे
 वया आनन्द सुख भोगयाना च्वन ।' वं उगु खँ थुइका
 देव सारथी मातलि नं वं याना वःगु पूण्य कर्मया फल कन ।
 'व स्वाना च्वंच्वंबले अन छं न्यने हे जुइ । व ब्राह्मणया विरणी
 धयाह्य गृह दासी खः । वं थः थाय् वइपि अतिथिपिन्त-
 अतिथिपिं वैगुबखतये आदर, सत्कार, मान तइगु गथे मानं
 काय् यात तइगु खः अथे वंनं मान, सत्कार व त्यागया
 प्रभावं याना वं उगु विमानये च्वना आनन्द च्वंच्वन ।'
 उगु खँ कना मातलिनं रथयात न्होने यंका, सोण

दिन्न देवपुत्रया सुवर्णं विमानं केन वं नं वयागु श्रीपम्पत्ती
 खना व गुगु पुण्य कर्मयाना वह्य धका न्यन, मातलि नं
 थुइका लिसः बिल । अनं उखे आपालं चमत्कारं थिना
 च्वंगु न्हेगू विमान खन । उकी दुने सकसिया हे अलंकार
 अलंकृत भरे जुया च्वंप्पि महाप्रतापोप्पि यक्ष कन्याप्पि मुना
 छच्चाखेरं चाहुइक च्वना च्वंप्पि खना न्यन । 'हे सारथी !
 जिं छंके न्येने किं व मनुष्यतं छु पूण्य कर्म याना वंप्पि ज्वी ।
 स्वर्गे विमाने च्वना सुख भोग याना च्वन ।' वं उगु खँया
 कर्म फल सीका कन । 'व म्वाणा च्वं च्वंबले सोणदिन्न ०
 गृहपति ! आपालं श्रद्धावान दानीह्य नं खः । वं प्रव्रजिप्पिनि
 निमित्तं न्हेगू विहारं नं दयेका बिल । हानं विहारे च्वनिप्पिं
 भिक्षुप्पिन्तं बांलाक सेवा तहल याना बिइ । न्ह्याबलें वया
 मन प्रसन्नं दु । ऋतु, मैनाय् नं भोजन, वस्त्र, शयनासन,
 मतं छुछु तं मागु खः व तं सामानं हया दानं बीह्य ।
 हानं मैनाय् प्यकः पुत्ती, अष्टमी, आमाई, अष्टमी आदि दिने
 अष्टाङ्ग उपोसथं व्रतं पाले याइह्य । थथे शीलाचरणं व गुण
 धर्मं बांलाक पालेयाना च्वं ह्य जुया उगु पूण्यया प्रभावं व
 विमाने आनन्दं च्वं च्वन ।' थुगु प्रकारं सोणदिन्नं याना वःगु
 कर्म फलं मातसिं नं कना रथयात् न्ह्योने बढेयाना अननं
 स्फटिकं विमानं केन । व विमानं जा हिंसापं नीन्यागु योजनं
 दु । उकी सच्छि मयाक रत्नमां दु । हानं सच्छि मयाक
 बहुमूल्य रत्नमां नं दु । सुवर्णं, रत्नं, ध्वजा, पताकादि नं दु ।
 नाना प्रकारया स्वां ह्यया च्वंगु चित्रविचित्रं जाया च्वंगु

बगिचाय् सिमा नकत्तिनि नकत्तिनि चोः वया च्वच्चंगु,
 भूमिया समानं न्ह्याइपुसे जातं जातया फलादिनं अनेक
 प्रकारया दु । अन हरेक तालं म्ये हाला, बाजं थाना, प्याखं
 ल्हुया च्वंपिं यक्ष, अप्सरापिनं यक्व जाया च्वन । व खना
 जुजुं न्यन । 'हे सारथी ! व अप्सरापिं ह्लापा छु पूण्य कर्म
 यापिं ज्वी ? मातलि नं उक्यया खँ थुइका लिस बिल ।
 हानं थ्व स्फटिक विमान आपालं बांला थुकी दुने मिसात
 जाय्क मुना च्वंगुलिं याना स्वभायमान बांला । खालि नये,
 त्वनेगु व म्ये हाला, प्याखं ल्हुइगु थाय् । 'हे सारथी ! थन
 थ्व खनाला जि आनन्द जुल । हे देव सारथी ! जि छंके
 न्यने कि व मिसापिसं छु पूण्य-कर्म याना, इपिं थुगु स्वर्गे
 वया आनन्द कया च्वन ।' वं उगु खँ सीका पूण्य फलया
 खँ कन । उपिं म्वाना च्वच्चंयले व मिसात आपालं शीलवान
 उपासिकात दान यायां मन हर्षं ताया ज्वीपिं सत्यवादी,
 सदाचारी, गबले नं तुतये मज्जीक उपोसथ व्रत च्वना
 अप्रमादी जुया च्वंपिं । उगु पुण्य प्रभावं विमानये च्वना
 आनन्द मुख भोग याना च्वन । अन नं रथ न्ह्योने यंया
 छगू मणिमय विमान केन । व भूमि खण्डं जाया च्वंगु मणि-
 पर्वत समानं तांजा जुया च्वन । उकी दुन्य न्ह्याइपूक
 बाद्यं थाना, म्येया शब्दं गुञ्जायमान ज्वीक शब्द वया
 आपालं देवपुत्रपिं खना जुजुं न्यन । 'व देवपुत्रपिं ह्लापा छु
 पूण्य कर्म याना वःपिं खः ।' मातलि नं थुइका कन ।
 'वः बिल्लानं दयेका तःगु विमान चमत्कारं थिना च्वन ।

हानं बांलागु भूमि स्वभायमान ज्वीक जाया च्वन, उके घोलक, मृदङ्ग शब्दय् वासुरि पुया म्येया ताले प्याखं ल्हुया मुञ्जायमान शब्द ताय् दुगु दिव्य शब्दया ध्वनि वया च्वन । ध्वला जिनिस्सनं स्यूगु मखु । जि नं गुगु नगर बांलाका तथाय् अथे शब्दये मनोहर्ष ज्वीक बाद्ये न्यने नं दत । हे सारथी ! व खना ला जित आनन्द जुल । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्य छु पूण्य कर्म याना स्वर्गे च्वना नं आनन्द कया च्वन । वं सीका उकीया फल कन । 'व म्वाना च्वच्चंबले शीलवान उपासका जुया शान्त चित्तपि अरहन्त-पिन्त भारि नवसां सेवासत्कार यात । हानं वसपोलपिन्त च्वनेत थाय्, लः, आसन व चंक्रमन थाय् दय्का विल । हानं प्रसन्न मन तथा चीवर, पीण्डपात्र, गिलान, प्रत्यय व सयनाशन नं । हानं मैनाय् प्यकः पूह्ती, अष्टमी, आमाइ, अष्टमी आदि दिने उपोसथ शील ग्रहण याना व्रत पाले याइ । हानं शरीर, बचन, मनयात संयमव त्यागयाना वःगुया कारणं याना विमाने च्वना आनन्द काये दुगु खः ।' थुगु प्रकारं कर्म फल खँ कना अननं रथ न्ह्योने यंका मेगु स्फुटिक उिमान केना बिल ।

आपालं मालं जाया च्वंगु मण्डिल अन्य अन्य प्रकारं स्वांमादिनं तथा उत्तमगु सिमा समान च्वंक बांलाका तःगु हरेक चीज नँ भरे जुया च्वंगु । यच्चुस्ये निरमल जुया च्वंगु नदी चाहिला च्वन । हानं अप्सरादिपिसंनं चाहिला च्वन । व मनुष्यत छु पूण्ययाना वपि अन च्वनिगु थाय् धका जुजुं

उकियावारे कर्म फल न्यन । मातलि नं उकिया खँ थुइका
लिस विल ।

थ्व स्फटिकं दयेकुगु विमान खः आपालं बांलापि
मिसात चाहिला च्वन सिक्खरगु थाय् नं खः । हानं हरेक
प्रकारया नये, त्वनेगु चीज वस्तुत नं दु, नाना प्रकारं प्याखं
ल्ह्या म्येँ हालिपि नं दु । हरेक प्रकारं स्वांह्वया नदी छचाल
चाहुला न्ह्याना च्वन । 'हे सारथी ! ब खना जित आनन्द
जुल । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि व मनुष्य छु
पूण्य कर्मयाना स्वर्गे विमाने च्वना नं आनन्द कया च्वन ।'
वं उकीया खँ थुइका फलया खँ कन । 'व गृहस्थी किम्बिर
नगरया दानपति जुया च्वन । वया चित्त स्वभाव सापः
बांला, शान्त चित्त दुपि अरहतपिन्त भारि नक्सां सेवा
सत्कार याइ । उमित च्वनेगु थाय् लः, आशन तथा चंक्रमन
थाय् नं । हानं चोवर, पीण्डपात्र, गिलान प्रत्यय व सयनासन
आदि । हानं महीनाय् प्यकः यूह्ली, अष्टमी, आमाइ, अष्टमी
आदिया दिने उपोसथ, शील, व्रत ग्रहण याइ । हानं नं
काय, वाक व मनयात संयमयाना श्रद्धाचित्तं त्यागयाना
वगुया कारणयाना विमाने च्वना आनन्दं च्वंच्वन । वं व
पूण्य कर्मया खँ कना, अन नं रथ न्ह्याका मेगु स्फुटिक विमान
केना बिल । वं अन अन्यक जातं जातया स्वांह्वया फल
आदि सया च्वंच्वंगु सिमातत नं दया च्वंगु विमानयात खना
जुजु नं व सम्पतिया विषय न्यन । 'व देवपुत्रपिसं छु पूण्य
कर्म यात ज्वी ।' थथे न्यन— वं नं ह्लापायाथेँ हे खः धाल ।

अन वं स्फटिकयाना दयेका तःगु विमानयातआ पालं
 बांला ताल । हानं मिसात जक चाचाहिला जुया च्वंगु थासे
 अनेक चीज, वस्तु, अन्न आदि जाया च्वन व थासे प्याखं
 ल्हुया म्मेहाःपि नं खन । हानं जातं जातया स्वांह्वया छ्चचा-
 ख्यरं नदी चाचाहिला न्ह्याना वना च्वन । राजायतन,
 केडा, आम, शाल, जामुना, तितुष, पिपल व मेमेगु नं
 न्ह्यावलें फल विया च्वनिगु सिमात नं आपालं खने दु ।

‘हे सारथी ! ध्व खना जित आनन्द जुल । हे देव
 सारथी जिं छंके न्यने किं इति म्वाना च्वंच्वंवल्ले छु पूण्य कर्म-
 याना वःगुलि स्वर्गे विमाने च्वना आनन्द कया च्वने दुगु ।’
 वं व खँया रहस्ये थुइका कर्म फल कन ।

Dhamma.Digital

‘व गृहपति मिथिला नगरया दानपति खः ध्वया
 चिन्न स्वभाव बांला वं शान्त चित्त दुपि अरहन्तपिन्त भारि
 नकसां सेधासत्कार याइह्य । हानं वसपोलपिन्त च्वनेगु थाय्,
 लः, आसन तथा चंक्रमन थाय् नं दय्का विल अनंलि चोवर,
 पोण्डपात्र, गिलान प्रत्यय सयनाशन आदि । हानं लय् प्यकः
 पूह्ती, अष्टमी, आमाइ, अष्टमी आदि दिने अष्टांग उपोसथ,
 शील पालना याना च्वन । हानं थःगु काय, वाक व मनयात
 संयमयाना श्रद्धा चित्तं खंका त्याग याइ । ध्व श्रद्धामय
 त्यागया कारणयाना विमाने च्वना आनन्द कया च्वंच्वन ।’
 थथे पूण्य, कर्नं, फल खँ कना रथयात न्ह्याकल ।

हानं ह्लापायाथें हे मेगु छगू स्फटिक विमान खना
जुजुं उगु विमाने च्वंच्वंपि देवपुत्रपिनि वर्मया फल न्यन ।
वं उगु खँ थुइका मातलि लिसः विल । 'थ्व विलौरं नं दयेकुगु
विमान न्ह्याइपुसे क्क धा । व वांलासे न्ह्याइपूक भूमि
उत्पति जुया च्वंच्वन गुगु नगरे अने अने धोलक, मृदङ्गयाः
शब्दे गुञ्जायमान उवीक म्येहाला, प्याखं त्हुया मधुरगु स्वर
आहा गुलि न्ह्याइपु शब्दया ध्वनि वया च्वंच्वंगु । जिजा व
निसेनं स्युगु मखु । हानं जिन गवले नं अन व मिथिला नगरे
थथे मनोहर शब्दत जि न्यने मनंनि । हे सारथी ! थ्व शब्दत
न्यन जि मन आनन्द जुन । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने
कि व मनुष्य छु पूण्य कर्मयाना व गुलि स्वर्गे विमानय् च्वना
आनन्द कया च्वने दुगु ।' मातलि नं वं उगु खँयात थुइका
कर्म फलया विषये कन । 'व गृहस्थी वाराणसिया छह्य
दानपति खः वयागु चित्त स्वभाव वांला । हानं शान्त चित्त
दुपि अरहन्तपिन्त तःसकं सत्कार याइह्य नं खः । वं प्रेमपूर्वकं
श्रद्धा तथा वसपोलपिन्त च्वने तथाय् लः, आशन व चक्रमन
थाय् नं दयेका विल । हानं चांवर, पिण्डपात्र, गिलानं प्रत्यय
सयेनाशन आदि नं दयेका विल । अन लय् प्यकः पूह्ली,
अष्टमी, आमाइ, अष्टमी आदि दिने अष्टाङ्ग उपोसथ शोल,
व्रत पाले याना च्वनोह्य । हानं काय, वाक, व मनयात
संयम व त्यागया कारणं याना अथे विमानय् च्वना नं
आनन्द कया च्वंच्वने दत ।' थथे धया अन नं रथयात
न्ह्योने यंका किनिह्य सुर्य्य समानं तेज थिना च्वना च्वंगु

स्वर्गं विमानयात केन । अन च्वच्चंपि देवतुत्रपिनि सम्पत्तिया खँ न्यन । गुगु प्रकारं थमि किनिह्य सूर्यया रश्मि समान ह्याउ वर्णं प्रकाश जुया थिना च्वच्चंगु व स्वर्गं समान विमान जुया च्वंगु । 'हे सारथी ! थ्व स्वया च्वच्चं हे जि मन आनन्द जुया वल । हे देव सारथी ! जि छंके न्यने कि वं मनुष्य वजे छु पूण्य-कमयाणा वःगुलि स्वर्गे विमाने च्वना नं आनन्दं च्वंच्वने दुगु ।' थुगु खँ न्यना कर्म फल कन । 'व गृहस्थी श्रावस्थीया छह्य श्रद्धावान दानपति खः थ्वेगु चित्त स्वभाव साय बांला । थ्वं शान्त चित्त दुपि अरहन्त-पिन्त तःसकं सेवासत्कार याना च्वन । वसपोलपिन्त च्वनेत थाय्, लः, आशन व चंक्रमन थाय् आदित दयेका बिल । हानं चीवर, पिण्डपात्र, गिलान, प्रत्यय व सयनाशन आदि नं । अन लय् प्यकः पूह्ली, अष्टमी, आमाइ, अष्टमी आदि दिने अष्टाङ्ग उपोसथ, शील, व्रत पालेयाना च्वंच्वह्य खः । हानं काय, वाक व मन संयम तया त्यागया कारणं याना विमाने च्वना नं आनःद कया च्वना च्वने दत ।' थ्व खँ कना अनं रथ न्ह्याका च्यागूगु विमानया वर्णनत कन । अन देविन्द्र इन्द्रया मती थथे तल । 'मातलि नं आतक्कं बिलम्बयाना च्वन ।'

अन वं छह्य मेह्य शीघ्रगामी देवपुत्रयात धया म्छत । अन जूगु खँ मातलि नं सीका कया सम्फेयात 'आ आपा बिलम्ब याये मजिल ।' थथे मती तया छकलं हे मापानं

विमानत केना थथे थथे धकं स्वर्गया सम्पत्ति वयान खँ कना
आनन्द ताया च्वन ।

छुतक्क जुजुं न्यगु खः उगुतक सीका वयात लिसः
बिया च्वन ।

थथे च्वच्चं अन आपालं आकाशे स्थीरं च्वच्चंगु
विमान, गुगु स्वर्गं समान ज्वीकः सुप्पाय्चं त्वपुया च्वंगुलि
तेज समानं प्याहाँ वया विजुलि चम्के जुइथें प्वाला-पिलि,
प्वाला-पिलि थिना वया च्वच्चंगु खन । 'हे सारथी ! जि
ध्व खना मनयात आनन्द जुल । हे देव सारथी ! जि छंके
न्यने कि व मनुष्य नं छु पूण्य-कर्मयाना अथे स्वर्गे वया
विमाने च्वना नं आनन्द च्वच्चने दुगु खः ।' वं उगु कारणं
यात सीका उकीया कर्म-फल कन । 'हे माहाराज ! ध्व
थासे च्वना च्वंह्य छं खन हे जुइ । गुह्य मनुष्य तःसकं
बांलाक बुद्ध धर्मये श्रद्धा तया वसपोल सम्यक् सम्बुद्ध
शास्तायात मत्त्वतुमे न्येमपूर्वक पालनयाना वह्य खः । वं व
आकाशे स्थीरं जुया च्वच्चंगु विमानया खँ कना । अन
इन्द्रया थासे वनेत उत्साह बिया धाल । 'हे महाराज !
छपिसं पापोपिनि थाय् नं स्वया वये धुंकल । हानं छपिसं
भिभिगु कर्मयाना वपिनि थाय् नं स्वया वये धुंकल । हे
जुजु ! आः कोपि देविन्द्रया थाय् वने ।' थथे घया रथयात
न्ह्योने यंका, सुमेरु पर्वते चाचाहिका तःगु न्हेगू पर्वत तक नं
केन । जुजु व खना मातलियाके प्रश्नयात । व स्पष्टगु खँ
प्रकट यायेत बुद्धं नं घया भिज्यात ।

दृच्छिहा सल हना तःगु दिव्ययाने च्वना जुजु वना च्वच्वं महा समुद्रया दथुइ पर्वत खन । व खनेवं उकेया खँ न्यन ।

‘ध्व छु छु पर्वत तः खः ?’ थथे जुजु निमिद्वारा प्रश्न यासैलि मातलि नं लिसः बिल । ‘सुदस्सन पर्वत (१), करवोक पर्वत (२), ईसधर पर्वत (३), युगन्धर पर्वत (४), नेमिन्धर पर्वत (५) विनसक पर्वत (६) व अस्सकण पर्वत (७) । हे महाराज ! गुगु छं खंगु खः उगु चतुर महाराजपिनि वास याइगु थाय् खः कि । क्वे वोचं छगू छगू जुया अलग, अलगं वना च्वंगु समुद्र त खः ।’ थथे धया वं चतुर महाराजापिनि देवलोक केना रथयात न्होने यंका त्रायत्रिश भुदनया चित्रकूट (द्वार) कोथा पत्तिकं चाचाहिका तइतःगु इन्द्र प्रतिमात केन । जुजु नं व प्रतिमा खना प्रश्नयाना न्यन । मातलिनं नं लिसः बिल ।

हानं ध्व स्वइगु गुम्हेसिगु खः अथे अने अनेक रूपया चित्र-विचित्र च्वया तइ तःगु धुं, चल्ला आदि तया जङ्गल समान जुइक व इन्द्र किरन समान, नाना प्रतिमा चाहिक तःगु खना न्यन । ‘हे सारथी ! ध्व खना जिगु मनयात यानन्द जुल । हे देव सारथी ! ध्व छँया नां छु ?’ वं न्यंगु-यात थुइका उकीया कर्म फल कन । ‘ध्व चित्रकूट नां जुया च्वंगु देवेन्द्र च्वनिगु छँ ।’ वं सुदर्शन पर्वतया छँसं तया क्यंगु (जुल) खः ।

अनं आपालं रूप वांवांलापि अने अने प्रकारयापि प्रतिमां मुर्तित दुगु जङ्गल आदि इन्द्रकिल समानगु थाय्यात

केना । 'हे महाराज ! ध्व गबलें हे सेनि मखुगु भूमि छःपि च्वना विज्याहुं ।' थुलि धया मातलि नं जुजुयात देव नगरे व्वना यंकल । अकि थथे धागु—

**सहस्सयुत्तं हयवाहि दिब्बयानं अधिट्ठितो ।
यायमानो महाराजा अद्यादेवस भइदं ॥**

द्वच्छिह्वा सल ह्वना तःगु दिव्ययाने च्वना महाराजा वःगु वखते अन देव सभायात खन । व दिव्ययाने फेतुना ववं सुधर्मा देव सभायात खना मातलियाके न्यन । 'ध्व विमानया नां छु ?' वं न्यं विषयेयात थुइका उकीया कर्म फन कन । 'गुगु सुधर्मा धाइ व सभाया नां खः । ध्व विरलाया समान नं वांला चित्रविचित्रया विभिन्न प्रकार अष्ट-कोणया च्यागू कुणेन थां थां पतिकं स्वाना तैतःगु थासे इन्द्रसहित सकल त्रायत्रिस देवतापि च्वना विज्याइगु थाय् ध्व देव, मनुष्यपिनित हित, उपकार जुइगु थाय् नं खः । हे राजर्षी ! अन देवतापिसं प्रसंसापूर्वक अनुमोदन याना च्वंच्वन । अन विज्याहुं नू ।

देवगणमिसं नं अन फेतुना च्वच्चं हे वःगु खंका स्वया च्वन । थुमिसं सीका काल कि 'जुजु वल' मातलि नं ह्लातं दिव्य मनुष्य च्वना चित्रकुटया धोखां दुकया क्वथाय् वल । स्वागत याना सुगन्धादि बोधिसत्वयात पूजायाना अनं सुधर्मा सभाय् बोना यंकल । जुजु नं रथं क्वहां वया धर्मा सभाय्

द्वाहां वन । अन देवतापिसं नं वयात आशन लाया विल ।
 इन्द्र नं आशने नापं फेतुइकल । थुगु अर्थयात प्रकाश याय्त
 बुद्ध नं धया विज्यात । 'जुजुयात वःगु खना, देवतापिसं
 वयात अभिवादन यात ।' 'महाराज ! छःपिन्त स्वागत दु ।
 थथे नं धाल ।

'हे राजर्षी आः छःपि ! देव राजाया थाय् फेय् दु ।'
 इन्द्र नं व विदेह मिथिला नरेशयात अभिनन्दनयाना ।
 इन्द्र वेगु सुख कामना भोगया विषय निमन्त्रणायाना धाल ।
 वसवति छः च्वंच्वनागु थाय् स्वया छन्त थन थाय् वांलाला?'
 हानं थथे नं धाल । 'हे राजर्षि ! दयाच्वंक स्मृतिया थाय्
 स्वया देवलोकेसं च्वनेगुया । थन त्रायेत्रिश देवलोके दिव्य,
 काम, सुख भोग सेवनया ।' थथे शक्रद्वारा सुखमय काम भोग
 याय्त निमन्त्रणा प्राप्त जुसेलि जुजु नं व खँ न्यना धाल—
 'गुगु सुखमय खः मेपिनित दान बिया तैतःगु वस्तुत खः गुह्य
 सया भिच्छायाना तैतःगु भिखारिया धन समान हे ख, जि
 जि मेपिनिसं दान कया तैतःगु वस्तुयात परिभोग यायेगु
 जितः इच्छा मदु । थः थम्हं याना पूण्य कर्म जितः थःगु
 धन जुइ । उकीया निति जि मनुष्य लोके वना आपालं
 कुशल पूण्य कर्मयाना दान त्रिया जि थःगु वस्तुयात परित्याग
 याना 'काय, वाक, चित्त' संयमी जुइ । थथे यायेबले मनुष्यत
 सुखी जुइ । थुगु खँ जितः ताप ज्वी माली मखु ।' थथे धया
 वोधिसत्व नं देवतापिन्त मधुर स्वर पिकया धर्म उपदेश
 बिल । मनुष्यपिनि हिसापं न्हेन्हू तक्क देवलोकेसं, च्वना

धर्मोपदेशं विया देवतापिन्त मन प्रसन्नयाना देवतापिन्त
थुइक खँ कना मातलिया गुण, वर्णन यात ।

**बहुपकारो नो भवं मातली देव सारथि ।
यो मे कल्याण कर्मानं पापानि पढिदस्सयि ॥**

अर्थ— 'देव सारथी ! मातलि नं जितः कुशल कर्म व
अकुशल कर्मयाना च्चंपिनि थाय्—थासे नं जितः केना हल
आपालं उपकार यान ।' अने 'जुजु' इन्द्रयात सःता थये
धाल । 'महाराज ! जि मनुष्य लोके वने माल ।'

इन्द्र नं आज्ञा जुल 'हे मातली निमि राजायात वेगु
भुवने मिथिलाय् यंका व्यू ।' 'वं ज्यू' धकाः स्वीकार याना
रथयात हया थिक्क याना विल ।

जुजु नं देवगणे विदा कया अननं रथे च्चंवन ।
मातलि नं रथयात कया पूर्वपाखे स्वका यंका मिथिला नगरे
वन ।

जनतापिनि दिव्य रथयात खना सकसिया मन आनन्द
ताल ।

की जुजु थ्यंक् वल धका मनूत हल्ला जुल । मातलि
नं मिथिलायात प्रणामयाना अन जुजुयात उगु थासे कोकया,
जुजुयाके विदा कया 'महाराज ! जि वने ।' थुलि धया व
थःगु थासेतुं ल्याहाँ वन ।

नगराया जनतापि अन वया राजाया थाय् छ्च्चाखेरं
च्वं वल ।

न्ह्योने च्वना न्यन । 'देव, दे वलोक गथे च्वं ?'
जुजु नं देवतापनिगु व देवेन्द्रया सम्पत्तियात वर्णनयाना
धर्मोपदेश न्यंकल । 'छिमिसं नं दानादि पूष्य कर्म या ।
थथेयात धाःसा छिपि नं देवलोके जन्म जुइ ।' थथे न्यंका
नौयात सःता तुयूगु सँ पुइकेत 'तुयूगु सँ दुला ?' घका न्यना
नौनं नं सँ पुया जुजुया ह्लाःते तथा बिल विवं नौयात श्रेष्टगु
गां छगू बिल । अनं प्रव्रजित ज्वीगु इच्छायाना काय्यात
सःता राज्याभिषेक बिल । अन च्वंपिसं न्यन कि 'देव छुकेया
लागि छिपि प्रव्रजित ज्वी त्यना ? वं नं गुगु 'उत्तमङ्ग
रूहीमहं इमे जाता वयोहरा ।' धयागु गाथा ब्वना पूर्वया
राजापिसं गथेयाना वंगु खः व हे अनुसारं प्रव्रजित जुन ।
ध्व हे आम्रबने च्वना चतुर ब्रह्म विहारया भावना याना
ब्रह्मलोक वन । उगु वखते थथे प्रव्रजित ज्वीगु नं श्रेष्ट धकाः
धया बुद्ध नं अन्तिम गाथा ब्वना न्यंकल—

इदं वत्वानिमिराजा वेदेहोमिथि लग्ग हो ।

पुथुयञ्जं यजि त्वन सञ्जमं अज्झुपागमि ॥

अर्थ थुलि धया विदेश मिथिलाया निमि राजा नं
पालं दान, यज्ञयाना पूष्य संग्रह यात । वया काय् व

३६.

जनकन्या व गुगु ह्लापाया परम्पराया अनुसार प्रव्रजित
जुल ।

बुद्ध नं ध्व धर्मोपदेशयाना भिक्षुपि ! केवल आः जक
मखु, तथागतं ह्लापानं अभिनिष्करणयाना वया धकाः धया
जातकया खँ मिलेयाना कना विज्यात । उगु समये शक्र
अनिरुद्ध, मातलि, आनन्द, चौरासि हजार जुजुपि बुद्धया
परिवार अले निमि राजा ला जि हे खः ।

